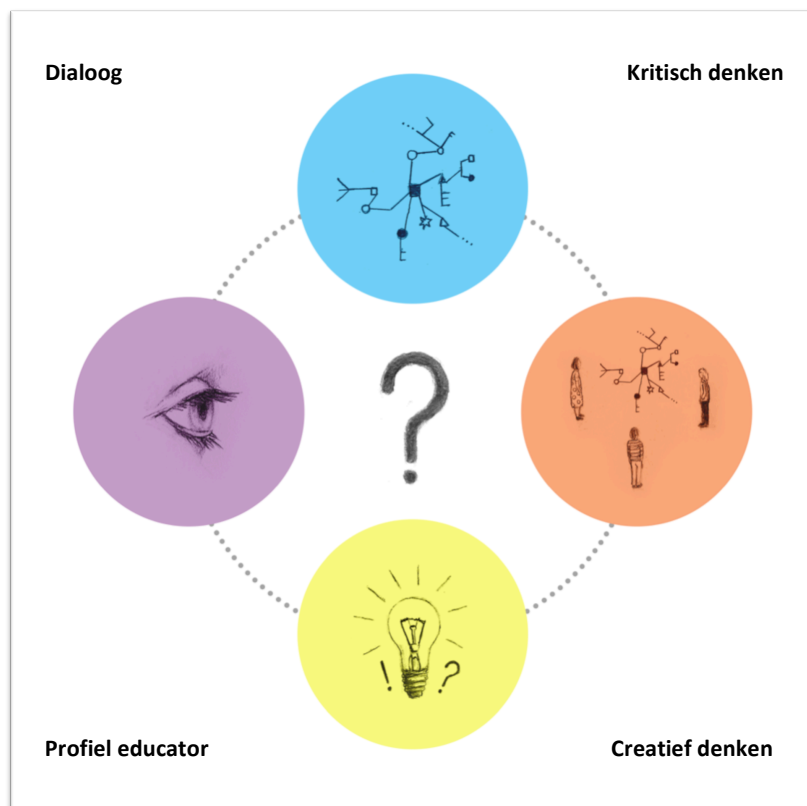


ONTWIKKELINGS- EN (ZELF)EVALUATIE-INSTRUMENT EDOEL



Het ontwikkelingsmodel bestaat uit 5 deelaspecten (centraal een vraagteken met daarrond 4 cirkels). Hier vind je een mogelijke aanpak voor het gebruik van het model en de volgorde waarop je de deelaspecten kan behandelen. Deze aanpak is gebaseerd op bestaande modellen en literatuur; samen vormgegeven met leerkrachten (basis- en secundair onderwijs) binnen het PWO project EDOEL aan de Arteveldehogeschool. Uiteraard kan je afhankelijk van de doelgroep, de gekozen invalshoek/thema, je aanpak in de praktijk (kortstondig vs. langdurig) voor een gewijzigde of gereduceerde aanpak kiezen. Via onderstaande link kan je meer informatie over dit project terugvinden.

Het aangeboden ontwikkelingsmodel biedt echter geen garantie tot een diepgaande implementatie van EDO in de praktijk, zonder reflectie kan het doorlopen proces (te) oppervlakkig worden ingevuld. Het is niet evident om als leerkracht generieke competenties zoals dialoog, kritisch denken, creatief denken, centraal te stellen (bv. hoe gaan we in dialoog over complexe zaken?) en te evalueren. Dit vergt (vaak) een andere aanpak tijdens het lesgeven.

Het is niet enkel van belang stil te staan bij de gebruikte methodieken en de doelen die je hieraan koppelt. Eveneens is het van belang om binnen EDO aandacht te hebben voor generieke doelen (en de evaluatie). Deze vormen a.h.w. een rode draad doorheen het leerproces.

Hoe ga je om met uiteenlopende reacties? Hoe een onderzoekend, kritisch en creatief klimaat creëren waarbij leerlingen een gevoel van eigenaarschap kunnen ontwikkelen (en dus ook kunnen falen)? Als reminder vormen de begrippen 'dialoog', 'creatief denken' en 'kritisch denken' een buitenste schil in deze tool.

Stap 1 - het vraagteken - de centrale vraag

In de klas vertrek je vanuit een **onderzoeksvraag** welke aansluit bij maatschappelijke kwesties die de leerlingen bezig houden. Waar stellen ze zich vragen bij? Of welk (actueel) onderwerp trekt hun aandacht? Het samen vormgeven van een onderzoeksvraag is reeds een interessant leermoment.

De leerlingen kunnen...

- de te onderzoeken inhouden mee vormgeven.
- waarden en emoties (bv. bezorgdheden) formuleren in een onderzoeksvraag.
- via vooronderzoek (bv. via interview) verwoorden hoe een bepaald thema leeft bij diverse mensen.

Stap 2 - blauwe cirkel - 'Waar gaat het over?'

Vanuit deze vraag ga je de context verduidelijken: '**Waar gaat het over?**'. Wie of wat is er betrokken bij deze context (mensen, dieren, het leefmilieu, ...)?

Je gaat a.h.w. gaan systeemdenken met de leerlingen. Dit wil zeggen dat je zaken binnen een groter geheel gaat plaatsen. Dit tracht je samen met de leerlingen op een actieve manier te onderzoeken. Je hoeft hierbij nog geen mening te vormen, maar tracht zoveel mogelijk de verschillende invalshoeken, betrokkenen, oorzaken, ... te verzamelen en in kaart te brengen.

De leerlingen kunnen...

- verschillende invalshoeken van duurzaamheidskwesties verkennen
- de onderlinge afhankelijkheid verwoorden van het systeem waarin we leven (ecologisch, economisch en sociaal)
- een product/fenomeen/actualiteit, ... plaatsen in tijd en ruimte
- de relatie tussen oorzaak en gevolg benoemen
- onderdelen en geheel onderscheiden
- verwoorden waarom een systeem niet duurzaam is

Stap 3 - oranje cirkel - 'Wat is mijn plaats binnen het systeem?'

Pas nu stellen we ons de vraag '**Wat is mijn plaats binnen het systeem?**'. Hoe beïnvloed ik bewust of onbewust het systeem? Vind ik dit OK of niet? Wat is mijn mening hierover? In welke mate is het systeem al dan niet duurzaam? En kan/wil ik iets veranderen? Welke waarden en emoties spelen daarbij een rol? ... De leerlingen maken elk voor zich en/of in groep uit op welke manier zij een rol spelen binnen dit systeem. Op een respectvolle manier gaan de leerlingen in dialoog over hun gevoelens en waarden. Door hun rol in het systeem te zien, zich in te leven in andere perspectieven kunnen leerlingen de nood voelen om zelf iets te ondernemen om het systeem te beïnvloeden.

De leerlingen kunnen...

- de eigen gevoelens m.b.t. duurzaamheidsvraagstukken uiten
- de eigen gevoelens en die van anderen koppelen aan waarden

- betrokken over hun gevoelens spreken
- waarden (en emoties) vrijuit in groep bespreken
- reflecteren over de relativiteit van hun eigen waardesysteem
- het eigen waardesysteem koppelen aan andere waardesystemen
- de betrokkenheid t.o.v. een systeem aantonen

Stap 4 - gele cirkel - 'Wat kan ik ondernemen?'

Dit brengt ons bij de volgende vraag: **'Wat kan ik ondernemen?'**. De leerlingen beslissen individueel of gezamenlijk welke actie(s) ondernomen kunnen worden zodat zij het systeem beïnvloeden op de manier die ze voor ogen hebben. Binnen deze fase gaan de leerlingen effectief iets ondernemen binnen de samenleving. Dit kan een concrete actie zijn maar evengoed een gesprek met de ouders over koopgedrag, ... Dit is een fase waar experimenteren, ondernemen en omgaan met falen belangrijke doelen vormen.



De leerlingen kunnen...

- initiatief nemen om actief betrokken te zijn bij klas- of schoolbeslissingen
- initiatief nemen om verantwoordelijkheid op te nemen bij klas- of schoolprojecten
- actief reflecteren over hun deelname aan de maatschappij
- niet enkel praten over doelen/acties/problematieken, maar deze ook actief aan pakken (actievaardigheid)
- verwoorden hoe ze omgaan met onzekerheden
- op zoek gaan naar toekomstgerichte alternatieve ontwikkelingen
- verwoorden hoe ze toekomstgerichte acties willen ondernemen in hun eigen leven
- in dialoog gaan over toekomstbeelden

Stap 5 - paarse cirkel - 'Wat neem ik mee en wil ik delen?' (terugBLIKvooruit)

De leerlingen kijken vanop een afstand naar het doorlopen proces en onderzoeken welke impact de acties hebben, hoe de samenwerking verliep, ... **'Wat neem ik mee en wil ik delen?'**. Hoe hebben we onze onderzoeksvraag aangepakt? Hoe hebben onze acties het systeem wel/niet beïnvloed? Hoe zijn we tot inzichten en acties gekomen? Kan ik dit ook toepassen op andere onderzoeksvragen in andere situaties? Hoe ga ik verder met wat ik leerde uit onze onderzoeksvraag? Welke zijn mijn talenten? ... Het evalueren van EDO acties houdt in dat je deze terugkoppelt aan het systeem en de eigen positie (en die van anderen) die je daar tegenover hebt. Op deze manier krijg je inzicht in het DNA van de leersituatie die je kan toepassen in andere situaties



De leerlingen kunnen...

- het eigen denkproces verwoorden
- het denkproces van anderen verwoorden
- het doorlopen proces verwoorden
- sterktes, zwaktes en kansen verwoorden van het doorlopen proces
- de impact m.b.t. duurzaamheid van de eigen acties op het systeem verwoorden
- verwoorden hoe hun eigen handelingen van betekenis zijn binnen een systeem
- de eigen acties kritisch bekijken en in vraag stellen
- verwoorden hoe ze de verworven inzichten zouden toepassen in andere situaties
- aantonen hoe ze de verworven inzichten meenemen naar de eigen leefwereld